

Виходить у Львові
щодня (крім неділі і
гр. кат. свят) о 5-ій
годині по полудні.

РЕДАКЦІЯ
і Адміністрація: ули-
ця Чарнецького ч. 10.

ПИСЬМА приймають
ся лиш франковані.

РУКОПИСИ
звертають ся лиш на
окреме жадане і на вло-
женем оплати почт.

РЕКЛЯМАЦІЇ
незапечатані вільні від
оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата у Львові
в бюрі днешників
пасаж Гавсмана ч. 9 і
в п. к. Староствах на
провінції:
на цілий рік К 4.80
на пів року К 2.40
на чверть року К 1.20
місячно . . . К—40
Поодиноке число 2 с.
З поштовою пере-
силкою:
на цілий рік К 10.80
на пів року К 5.40
на чверть р. К 2.70
місячно . . . К—90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

З ради державної. — *Справи парламентарні —
Італійсько-турецька війна.*

В дальшій ході вчорашніх нарад палати послів по промовах генеральних бесідників в справі дорожніх і спростованях відослано дорожніані предложеня до комісії в порученем, аби здала справу до 14 днів.

Відтак полагоджено в першій читаню урядничі предложеня і відослано їх до комісії. Промавляв в тій справі пос. Шустершиц. Позаяк ніхто більше не забрав голосу, дискусію покінчено і предложене відослано до комісії.

По промові п. міністра залізниць Реля і пос. Бенковица в справі наглядного внесеня о дальматинських залізницях, предложив президент палати, аби слідує засідане відбуло ся нині, в середу, в таким днешним порядком: 1) вибори комісійні, 2) перше читаня реформи регуляміну, 3) перше читане бюджету і бюджетової провізорії.

Італійський посол Кончі вніс, аби сейчас по дискусії о реформі регуляміну, як третю точку днешного порядку умістити справу італійського виділу правничого.

Пос. Біліньский не гадає, аби було справедливою річю поводити ся на дальше в Іта-

ліанцями в той спосіб як доси, належало би вкінці ту дуже важну справу полагодити. Просить отже, аби предложене о італійськїм виділі правничім умістити як четверту точку днешного порядку, по бюджетовій провізорії.

В голосованю удержало ся внесене Кончіого 154 голосами против 109 голосів. Против голосували Німці і Поляки. По сїм засідане закрито. Слідує нині.

Цісар прийняв передвчера на спеціальній авдиенції президію посольської палати. Явили ся през. др. В. Сильвестер і віцепрезиденти Здарски, Герман, Юкель, Кончі, Романчук; пос. Пернерсторфер (с.-д.) свою неприсутність виправдав участю у вічу, якого не міг відложити. Цісар нарочно уникав натяків на політичну ситуацію, спитав тільки через Сильвестра, чи палата має багато праці, що він потвердив, висловлюючи надію, що все піде гладко. Віцепрез. Германа спитав: Ви, пане, в Галичини? — Так, Найяснійший Пане, я член польського Кола! — Панове держать ся те пер разом? — Стараємо ся вирівнати істнуючі різниці. — То мене дуже тішить — сказав Цісар і на сїм та коротка авдиенція покінчила ся.

Понеділкові часописи віденьскі поміщують песимістичний погляд на внутрішню ситуацію в парламенті, задля якої до половини жовтня посольська палата не зробила майже нічого. „Sonntags u. Montagsztg.“ замічує, що по-

сли тільки кидають демагогічними фразами, або полюють на міністерскі портфелі. „Morgen“ констатує знов, що більшости в палаті ще не створено та що всі великі квестії як дорожні, регуляції платні залізничників і державних функціонерів ще зовсім не розв'язані. Тому нічого дивувати ся чуткам про кризу. Єї нині ще нема, але нема нині познак, аби удало ся перевести в парламенті військові предложеня, що було першою і головною задачею кабінету бар. Гавча. Полагоджене військових предложенє в обох парламентах можливе тільки при згуртованю певних правительственних більшостий. І колиб, що не є виключене — по недільних авдиенціях — гр. Кінови-Гедерваріви повело ся запевнити порішене військової реформи в угорській палаті, тоді і в австрійській палаті можна надіятися важних змін політичних, бо инакше австрійська палата не моглаб дотримати кроку.

Кльофачове „Ческе Слово“ упевнює, що міністер внутрішніх справ бар. Вікенбург в найближшій будуччині уступить зі свого становища задля захитаного стану здоровля. Єго наслідником мав би стати теперішній міністер просвіти бар. Штірк. З інших кругів впевнюють, що міністром справ внутрішніх має стати триаєстеньскій намістник кн. Гогенльоге. Колиб се мало справдити ся, то прийшло би і до дальших змін в кабінеті. В справі сїй займає орган чеських аграріїв „Venkov“, що Чехи не

6)

Тріполіс і Кіренаїка.

(Після дра Е. Дагоберта, Шенфельда і др. — зладив К. Вербенко).

(Дальше).

Посеред тих оаз на західнім і східнім побережю Тріполіса живуть в тісній звязи з собою арабскі і стародавні місцеві племена. Они займають ся плеканем садовини, рідше рільництвом або годівлею худоби. Число таких ремісників як сідельники, ковалі, крапці та шевці єсть мале; численнійше суть заступлені торговельники, що мають своє становище звичайно близько мошей та фундуків. Жителі тих оаз заосмотрюють ся в поживу на торгах, які відбувають ся що тиждня і називають ся „сук“. Тоті торги мають свої назви від того дня, коли відбувають ся, а тоту саму назву переносять відтак ще й на доколичні доми і городи. Так н. пр. „сук ель джемма“ називає ся торг в пятницю, „сук ель шміс“ торг в середу. Для того, хто хотів би пізнати тутешні народи, їх господарку та добутки їх праці, дають ті торги найліпшу нагоду.

Довгими рядами стоять малі берберскі коники привязані до паликів; многі з них осідлані після тутешнього звичаю. Верблюди збили

ся в густу купку або поприсідали і віджувать. Білі, худі пси арабскі, мішанина пса з шакалем, так звані „слюгі“, котрі дівчата держать на продаж, рвуть ся на шнурках і гавкають. В клітках з пальмового галузя пишуть дріб, або одна птичка криє ся від спеки сонця за другу і одна другій пхає свою голову в піре. Дехто гонить на продаж вівці з товстими хвостами і красною тоненькою вовною або нужденні корови. Цілами купами лежать на землі всілякі добутки рільництва і городництва. Перше, що впадає в очи, то цілі купи зіля генна або альгенна, котрим люди в північній Африці красять собі не лиш нігті на пальцях від рук але й від ніг тай своє чорне волосє, а крім того ще й скіри та всілякі матерії на помаранчево-жовто. Зіля то а радше корчик, сушить ся і розтирає ся вго листа і коріне на мільшій порошок, котрий опісля служить до крашеня. Задля того має ся ростина велике значіне торговельне і єї вивозять навіть аж до Греції і Альбанії. Треба бо знати, що сеї ростины уживано вже в стародавнім Єгипті до крашеня мумій, єї знали і уживали також і стародавні Греки, а в сьвятім письмі старого завіта згадуєть про неї під назвою „кофер“.

Дальше можна тут побачити на торзі збуль — кукурудзу, бешка — жито, суєфа — ковшину, та цілі гори таких овочів як: мешеш — брескині, румман — гранатові яблочка, кермус — фігі, бортукаль — помаранчі, лім-

карес — цитрини, сетун — оливки, кар'а — гарбузи і факус — огірки. В інших місци лежать знов вироби домашного промислу: вовняні і шовкові намітки, грубі вовняні матерії червоної і синьої краски, що служать женщинам на одіне; відтак красні коври, що походять по найбільшій часті з Місроти; сідла і сітки на пакувки до навішуваня на верблюда, прості деревляні плуги, бордюги як новисше згадані до тягнення води з керниць і до ношеня води замість коновок звані гірба.

Окреме місце займають гончарі зі своїми виробами. Они повнаставляють всілякої величини і форми гладуни, що служать до прятаня соленого мяса, оливи і сушених овочів, звані „хабія“; менші звані „фіршія“ служать на воду а ще інші звані „баррата“ служать на вино. Дальше слідуєть горшки до вареня („бурма“), деревляні тарельчики і кубки, иноді красно різьблені і помальовані та представляють ніби якісь риби або якісь ростины. Не мало цікаві суть також виробы з пальмового лика та з ростиного волокна: мати з характеристичними рисунками, мотуза всілякої грубости і довготи, полотна і ткани. Торговельники стариною продають старе оружє, бляшану і цинкову посудину, старе одіне, повірізувані образки з європейських ілюстрованих часописий, приповісти з корана за склом і в рамцях, виписані червоними, чорними і золотими буквами на кольоровім папері. Продавці на торговицях сидять або таки на землі або на широких матах; де-

бажають собі зміни осіб лише системи, так що вступлене двох чеських міністрів до кабінету в ніч не поліпшило би ситуації.

Престольна бесіда султана, якою відкрито турецький парламент в суботу, так каже про вибух італіяньско-турецької війни:

В часі, коли правительство у виконанні законів, ухвалених на останній сесії, приступило до здійснення заряджень, що мають на цілі поступенний розвиток краю, щоби тим способом поволі направити безчисленні похибки і занедбання минувшини, одержало ультиматум Італії, в котрім держава та старала ся свої заціпенні наміри супротив Триполісу покрити покрішкою законности. Порта відповіла в означенім реченні запевненем, що готова вийти в переговори і розважити економічні бажання, о скілько они дадуть ся погодити з існуючими умовами, з правами і достоїнством держави та зажадала точного означення тих бажань, щоби можна сойчас розпочати їх обмірковуваня.

Не увагляючи зовсім тих запевнень і просьби о вяснене, Італія відповіла, заки минув реченець 24 годин, який сама означила, виповідженем війни. Італія розпочала ворожу акцію. Підчас коли Італія заатакувала Триполітанію, рівночасно італіяньські кораблі, нарушуючи право народів, несподівано стали острілювати турецькі торпедовці, які стріли на Адрийськім морі, а які, не знаючи про вибух воєнного стану, згідно зі звичаєм, практикованим воєнними кораблями заприязнених народів, поспішили з попитанем італіяньських кораблів.

Наслідком безнастанних атаків, звернених против Турків на Адрийськім морі, в Триполісі і Киренаїці а також против турецьких воєнних і торговельних кораблів, котрі нічого не знали про воєнний стан, ми були приневолені отворити парламент перед реченцем звичайної сесії. Порта сейчас звернула ся до заприязнених держав з просьбою о посередництво, щоб серед условин, які можна погодити з нашими правовими, свѣтлыми інтересами і з нашим народним достоїнством, закінчено війну, що так дуже противить ся принципам міжнародного права, справедливости і загальному, одуодушному стремліню до удержаня свѣтового мира.

Дожидаючи вислідів мирових заходів і дальших відповідей держав, Порта не менше старає ся й дальше удаватись під їх зарядженя до оборони потрібних прав і інтересів краю.

Несподіваний атак Італії, що у всіх культурних народів викликав здивованя, спаралізував мирові стремліня Порти, котра беручи участь в мирових заходах держав, віддавала ся ролі, яка припадає їй як культурній державі.

Дальше престольна бесіда висловляє погляд, що правительство і парламент в границях можливости будуть старати ся о сповнене свого обовязку в цілі оборони прав та інтересів краю і зазначає потребу братної єдности серед Отоманів в хосен величи вітчизни і в цілі відпертя таких атаків, як тепер. Потім згадано, що султан підчас своєї подорожи в Румелії з гордостю ствердив братній настрій, який там панує.

Вкінці промова з вдоволенем стверджує, що відносини до інших держав і до держав сусідних, як були в минувшині так і тепер є приязні та щирі і кінчить ся словами: Хочемо удержати дальше нашу політику, яка полягає на тім, щоби не нападати на права других, але власних прав боронити.

Родимці!

Переживаємо важкі і сумні часи, стоїмо серед великої і завзятої боротьби. Суспільна нужда поодиноких верств населеня вимагає вже здавна найбільшої запопадливости всіх щирих руських сил на суспільнім полі. Хлібороб і маломіщанин, ребітник і ремісник, крамар і промисловець, учитель, урядник і свѣщеник всі поміж собою і прилюдно жалують ся на трудні житєві обставини, на тяжкий прожиток і заробок. Всі ті верстви суспільности справедливо домагають ся поправи і подвигнення свого суспільного і господарского положеня, звертають ся з домаганнями до законодавства і до всєї суспільности, щоби допомогли їм в тих суспільних змаганнях, в самопочи. Законо-

давство і самопоміч, отсе дві дороги, що ведуть до суспільної зміни відносин.

Однак різні ріжниць господарских інтересів стають перепоною в змаганю до суспільної зміни відносин і проволікають, а навіть не допускають до виданя відповідних законів в користь поодиноких верств суспільних. Кождий стан рад би дбати тільки про себе. А вжеж ні один стан самий не має спромоги свого положеня поправити на законодатній дорозі, інші стани повинні конечно також приложити руки до сего змаганя і діла.

В тій цілі оснували ми „Християньско-суспільний Союз“, котрий з одного боку буде старає ся виказувати і промощувати дорогу поміж всіма верствами нашого народу до самопомочи, а з другого боку змагати до злуки всіх верств, щоби задиненими силами, один за всіх і всі за одного звертали ся до законодатних тіл з домаганнями і прологами.

„Християньско-суспільний Союз“ хоче бути школою для суспільної і народної політики Русинів на християньській основі.

Ми Русини маємо чого жалувати ся на суспільні відносини, на перепони і труднощі в наших змаганнях до національно-політичного, просвітно-культурного і господарского розвитку і поступу, ми не можемо добити ся рівноправности, ми на многих областях нашого церковного і народного життя упосліджені в порівнаню з иншими народами австрійської держави.

Наколи має нам засвітати красша доля, наколи дотепершні відносини мають поправити ся, повинні ми проявити в прилюднім житю живійшу і рішучу діяльність. Ми всі! в місті і в селі! Навіть в найменше сельце, в найбіднійшу хагину несім свѣтло політичного і народного освідомлення, вишколення і організації на християньських підвалинах!

Щораз завзятійше нападають вороги на русько-католицьку віру і Церкву. Соціялісти, радикали і ліберали, невірство, ненависть, подають собі руки до боротьби против віри і Церкви. Ми хочемо релігійного мира. Однак не булиб ми християнами-католиками, спроневи-

жотрі роблять собі з верблужої шкіри буди, щоби заслонити ся від сонця а інші знов заслонюють ся матами з лика.

Чудачний але не конче апетит викликаючий вид представляють торговці, де стоять різники зі своїми товарами. Баранина і мясо з верблюдів лежить розложене на матах або повішене на шнурах розтягнених між двома палами. Похребтина з верблюдів уважає ся у Триполітанців за найбільший присмак. Хоч верблуже мясо має трохи солодкавий смак, то все-таки добре приправлене, приперчене і умажене через пять до шість годин в арабській печі, смакує неале, хоч єсть досить ликовате.

Різанця знаходить ся таки зараз коло торговців. Отверте місце, де ріжуть звірята, для чоловіка з делікатними нервами представляє не дуже притягаючий образ. Зарізані звірята, з котрих кров ще стікає, висять на розлогім галузю олівних і морвових дерев та ждуть, щоби з них шкіру здоймити. Білі кудлаті пси арабські зливають кров на землю. Різання звірят відбуває ся з такою байдужностию, яку лиш можна собі подумати, але по найбільшій часті з дуже великою зручностию. Підчас коли різник держить між ногами свою жертву призначену на заріз, острити ніж; відтак одним замахом перевертає вівцю до гори ногами, вишукуює лівою рукою бочку на шиї, посує сильно ножем раз сюди і туди і вівця вже зарізана. Щоби кров із зарізаного звірятя борше стекла, беруть его за задні ноги, підносять трохи до гори і так сувають кілька разів по землі. Коли за першим разом не удало ся звірять добре зарізати, то оно лежить на землі і кидає собою в смертельних судорогах; то од-

нак нікому й на гадку не приїде дорізати его. Буває нераз і так, що бідне козлятко приязнуть до віг зарізаній матери; оно стоїть в крові і мекає зі страху, але то нікого ані трошки не зворушує.

Але на торговцях в оазах залагоджують ся не лиш самі орудки; тут мають тутешні люди нагоду і до забави. Від часу до часу являє ся на торговцях якийсь байсар, звичайно старий, поважний дідусь та розповідає обступивший его громадді веселі байки, як то Аллах поробив із звірят людий а з людий за кару поробив звірята. Із завистних людий поробили ся ящірки а з жерунів погані малпи. А люди стоять коло дідуса, слухають і сміють ся та скидають ему по кілька пара.

5. Вандрівка по Киренаїці.

Киренаїка, звана також давнійше та ще й тепер Баркою, то свѣт, як то кажуть, Богом позабутий. Як би не італіяньска закланність на турецькі землі в північній Африці, то шарший свѣт навіть би не знав, що десь там в Африці єсть якась Киренаїка, котра в глибокій старині все-таки грала досить важну ролю. А вже тут жили колись в глибокій старині Греки, котрі оснували тут були пять міст, від чого і край сей називано краєм пяти міст або Пентаполіс. Найважнійше було тут місто Кирене (з латиньска Цирене), назване по імені грецької героїні з Тесалії, Кирени, котру — як то собі розповідали стародавні Греки — заніс сюди божок Аполльо, котрий в ній був залюбив ся. Від назви сего міста, Кирене, що стояло колись там, де нині єсть жерело Аін шагат

(вічне жерело) пішла й назва цілого краю Киренаїка. Як високо стояла тут колись культура, можна зміркувати з того, що родом з Кирени були так славні люди як філософи Арістидус і Карнеадес, поет Каллімахос, та великий учений і географ Ератостенес. Славні були також в старині киренейські лікарі.

З давньої грецької держави Пентаполіс задержались хіба лиш розвалини тих міст, коло котрих знаходять ся нині арабські оселі, як Марза Суза (стародавне Аполлонія), відтак Токра, первістно Тевхра, зване пізнійше Толмаїс. Лиш одно Бенгазі, зване за грецьких часів Евесперідес, а за єгипетских часів Береніде, перебуло щасливо турецьку навалу і остало ся ще й доси. Бенгазі єсть тепер столицею окремого від Триполіса незалежного віляту. До сего міста рідко хто коли заїздив з Європи. Годить ся хіба занетувати, що свого часу був тут німецький подорожник Рольфс, а в 1873 і австрійський архієпископ Людвик Сальватор.

Коли хто із заходу доїжджає до сего міста, то перше, що єму впаде в очи, єсть, що тут нема тих мурів, якими обведені звичайно ісламські міста на заході, такі як то видимо в марокканьских, альжирских та туніських містах або й в Триполісі. Причина тому мабути в тім, що Бенгазі найскорше попало ся в руки Арабів, а тамошні жителі, що займали ся торговлею, не дуже зважали на то, щоби боронити своєї політичної незалежности, отже й не старали ся ставити ворогови опір зпоза мурів.

(Конець буде).

Телефон 452.

Телефон 452.

Містове бюро
"
Ц. К. ЗЕЛІЗНИЦЬ ДЕРЖАВ.
у Львові пасаж Гавсман ч. 9

В И Д А Е

Білет складані комбіновано - окружені до всіх і зі всіх значнійших місцевостей Європи важні 60, 90 і 120 днів.

Білет складані в однім напрямі на німецьких залізницях, важні 45 днів.

Білет картонові, звичайні, до всіх стаций в краю і за границею.

Аонігнати

на місця в спальних вагонах.

Продаж всяких розкладів їзди і провідників.

Замовлені білети на провінцію висилають ся за поштовою післяплатою або за посередництвом дотичної залізничної стациї.

При замовленю складаного білету треба надіслати 5 корон задатку і подати день, від котрого білет має бути важним.

Телеграфічна адреса: Stadtbureau, Львів.